

VU Research Portal

De governance van betaaldvoetbalorganisaties

van Veen, WJM

published in
Ondernemingsrecht
2021

document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

document license
Article 25fa Dutch Copyright Act

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)
van Veen, WJM. (2021). De governance van betaaldvoetbalorganisaties. *Ondernemingsrecht*, 2021(8), 313-320. [2021/56]. <http://deeplinking.kluwer.nl/?param=00D60120&cpid=WKNL-LTR-Nav2>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

De governance van betaaldvoetbalorganisaties

Ondernemingsrecht 2021/56

Betaaldvoetbalorganisaties ('BVO's') zijn voor hun gezonde voortbestaan nauw op elkaar betrokken. Ze hebben elkaar nodig voor het in stand houden van interessante wedstrijden en competities en in het verlengde daarvan voor het handhaven van een positief imago van de voetbalsport. Dit collectieve, door de sport bepaalde belang drukt een stempel op de governance van BVO's. De voorschriften hieromtrent zijn vastgelegd in de reglementering van de KNVB. De onderlinge nauwe betrokkenheid en de noodzaak om de sport 'zuiver' te houden, brengen mee dat een code op basis van het 'pas-toe-of-leg-uit-principe', hier minder geschikt is. Dit laat onverlet dat op het punt van de inrichtingsvrijheid zoveel mogelijk flexibiliteit wenselijk wordt geacht. De governance-voorschriften moeten daarop worden afgestemd. In deze bijdrage worden de regels en het systeem geschetst dat aan de specifiek aan de sport gerelateerde governance-voorschriften voor BVO's ten grondslag ligt. Ik bespreek de achtergrond van de voorschriften, de werking daarvan aan de hand van grondvormen die men in de organisatiestructuren in het betaald voetbal aantreft en de mechanismen die daartoe worden toegepast.

1. Inleiding

Bij een beschouwing over 'governance' komt als vanzelf de vraag op wat onder 'governance' moet worden verstaan. Zo eenvoudig is dat kennelijk niet. Als dat zo was dan zou daarvoor inmiddels wel een goede Nederlandse term in zwang zijn geraakt. Dat governance met besturen te maken heeft, is inmiddels wel duidelijk: de diverse vertaalsites geven als eerste vertaling van governance de term 'bestuur'. Veel meer duidelijkheid brengt dit niet. Mijn beeld is dat met governance niet alleen wordt bedoeld op het bestuur of besturen, maar in bredere zin op de wijze waarop zeggenschap is georganiseerd. Bij corporate governance gaat het dan over de wijze waarop zeggenschap in de rechtspersoon is georganiseerd. Relevante thema's zijn onder meer de verdeling van taken en bevoegdheden, het toezicht op de uitvoering van taken, de werkwijze en de eisen die zijn te stellen aan de aandeelhouders/leden en/of de functionarissen van de rechtspersoon. Het bestuur heeft in dit 'zeggenschapssysteem' een belangrijke rol, maar staat daarin niet op zichzelf.

Het begrip governance – om het dan toch maar te gebruiken – is op zichzelf neutraal. Het drukt geen normatief oordeel uit over de geschiktheid van een zeggenschapssysteem zoals dat functioneert bij een bepaalde rechtspersoon. In tal van sectoren zijn echter 'good'-governance-codes tot stand gekomen. Deze zijn erop gericht een systeem tot stand te brengen en te handhaven dat bijdraagt aan het goede functioneren van de organen van de rechtspersoon en daardoor van de rechtspersoon als zodanig.² Deze codes werken als regel volgens het pas-toe-of-leg-uit-principe. Het uiteindelijke doel van good-governance-voorschriften is zoveel mogelijk te bevorderen dat de rechtspersoon optimaal functioneert voor datgene waartoe hij bestaat. Dit is in wezen het belang van de rechtspersoon waarnaar het bestuur en de raad van commissarissen zich moeten richten.³ Houdt een vennootschap een onderneming in stand, dan wordt het belang van de vennootschap primair bepaald door het bestendig succes van de onderneming, aldus de Hoge Raad, die hieraan toevoegt dat ook andere factoren het belang van de vennootschap mede kunnen bepalen.⁴ Dit brengt mee dat het belang van de rechtspersoon mede kan worden bepaald door de sector waarin hij actief is. Het ligt dan in de lijn der verwachtingen dat dit qua inhoud en handhaving doorwerkt in de governancevoorschriften die in die sector worden ontwikkeld.

Dit fenomeen is aan de orde in de sector betaald voetbal. Ten aanzien van betaaldvoetbalorganisaties ('BVO's') doet zich de bijzonderheid voor dat hun organisatie of onderneming niet zelfstandig kan bestaan, laat staan succesvol kan zijn. BVO's bestaan immers teneinde deel te nemen aan sportwedstrijden die in competitieverband worden georganiseerd. Zij maken daartoe deel uit van een (internationaal) samenwerkingsverband van sportbonden, BVO's en amateursportverenigingen die in wezen één sportgemeenschap vormen. Het belang van de individuele BVO's is nauw betrokken op het gezonde voortbestaan daarvan in het algemeen en van de andere BVO's die daarvan deel uitmaken in het bijzonder. Dit collectieve, door de sport bepaalde belang, drukt een stempel op de governance van BVO's en de daarvoor geldende voorschriften. Deze voorschriften zijn niet opgenomen in een code, maar liggen besloten in de reglementering van de KNVB. De BVO's zijn daaraan onderworpen via het lidmaatschap van de KNVB. Aan de voorschriften moet krachtens het lidmaatschap van de KNVB worden voldaan en zij worden gehandhaafd door

¹ Wino van Veen is voorzitter van de beroepscommissie licentiezaken betaald voetbal KNVB. Hij is hoogleraar Vennootschaps- en Rechtspersonenrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, verbonden aan het Zuidas Instituut voor Financieel recht en Ondernemingsrecht (ZIFO) en counsel Ondernemingsrecht te Amsterdam. Hij is als adviseur betrokken geweest bij het ontwerpen van de in deze bijdrage besproken reglementering.

² Voor een overzicht zie Dijk/Van der Ploeg, *Van vereniging en stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, 7e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2019, p. 331. Hieraan kan worden toegevoegd de Code Goed Sportbestuur die uitgaat van NOC*NSF en die gericht is tot besturen van de bij haar aangesloten sportbonden.

³ Ik heb dit althans betoogd in 'Het belang van de rechtspersoon en zijn raison d'être', *WPNR* 7162 (2017), p. 652-666.

⁴ Zie o.m. HR 4 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:797, *NJ* 2014/286, m.nt. P.v.S.

middel van het licentiesysteem, waarover nader Boetekees en Vriesendorp in dit themanummer.⁵

2. Voetbalsport en governance: achtergronden en ontwikkeling

Het statutaire doel van de KNVB is het bevorderen en het doen bevorderen van de voetbalsport in al zijn verschijningsvormen (art. 4 lid 1 Statuten). Zoals hierboven al is aangestipt, kunnen vanuit deze doelstelling lijnen worden getrokken naar governance-voorschriften die gelden voor de bij de KNVB aangesloten voetbalclubs, waaronder de BVO's. Om het bij deze laatste categorie te houden zijn vooral de voorschriften die voortvloeien uit het licentiesysteem relevant.⁶ In dit kader is het instructief kennis te nemen van de doelstelling van het Licentiereglement Betaald Voetbal, dat ik hierna kortheidshalve zal aanhalen als 'Licentiereglement'.⁷ De doelstelling is opgenomen in art. 2 lid 1 van het Licentiereglement dat luidt:

"1. Het licentiesysteem kent voor wat betreft de KNVB licentie als doelstellingen:

- a. het waarborgen van de integriteit en de continuïteit van de competities betaald voetbal, teneinde zo veel als mogelijk het (ongestoorde) verloop van de competitie te kunnen garanderen;
- b. het waarborgen van de continuïteit van de betaaldvoetbalorganisaties door middel van het garanderen en verbeteren van kwaliteitsbepalende factoren ter zake van:
 - i. de inrichting van de jeugdopleiding;
 - ii. de inrichting van de arbeidsorganisatie;
 - iii. de juridische structuur en governance;
 - iv. de infrastructuur en veiligheid;
 - v. financiën."

In deze bepaling komt de relatie tussen het bevorderen van de wedstrijd sport en de governance-voorschriften duidelijk naar voren. Het doel van de opgelegde voorschriften is de integriteit en continuïteit van de competities betaald voetbal te waarborgen. Dit vergt ook dat wordt gewaakt voor de continuïteit en integriteit van de individuele BVO's. Uiteindelijk staat het waarborgen van het ongestoorde verloop van de competities centraal. Het begrip integriteit heeft in dit kader een wat ruimere strekking en omvat ook het bewaken van het positieve imago van de voetbalsport, bijvoorbeeld door het treffen van maatregelen die ertoe dienen om te voorkomen dat BVO's

onderdeel worden van witwaspraktijken. Hieruit vloeien ook verplichtingen voort voor het bestuur van BVO's. Dit laatste onderwerp wordt elders behandeld in dit themanummer en zal ik daarom laten rusten.⁸

In onderdeel b van art. 2 lid 1 van het Licentiereglement wordt een aantal onderwerpen genoemd waaraan in richtlijnen nader uitwerking is gegeven. De richtlijnen bevatten gedetailleerde voorschriften waaraan door de BVO's invulling moet worden gegeven. Deze voorschriften variëren van de faciliteiten waarover een BVO moet beschikken, de kwalificaties waaraan de staf dient te voldoen, de eisen die worden gesteld aan medische verzorging en keuring van de spelers, tot de financiële kaders waarbinnen BVO's moeten functioneren. Deze voorschriften zijn in het kader van de governance van BVO's in zoverre relevant dat zij belangrijke parameters stellen waarop het bestuur van BVO's moet sturen. Zij geven inhoud aan de bestuurstaak en daarmee ook aan de taak van de toezichthoudende organen. Deze thematiek komt uitgebreider aan de orde in de beschouwingen van Boetekees en Vriesendorp en laat ik daarom rusten.⁹ Ik houd het bij de voorschriften die betrekking hebben op de regulering van de zeggenschap in BVO's.

Deze voorschriften zijn, op enkele bepalingen na, gefundeerd in het Licentiereglement. De ontwikkeling hiervan heeft een grote vlucht genomen na een aanpassing van de reglementering van de KNVB in 2002, die het mogelijk maakte dat ook kapitaalvennootschappen lid konden worden van de KNVB (in de sectie betaald voetbal). Voor die tijd kwamen alleen verenigingen en stichtingen in aanmerking voor het lidmaatschap van de KNVB en daarmee voor een licentie voor het betaald voetbal. In de praktijk bleek deze situatie niet goed houdbaar. BVO's hadden in toenemende mate behoefte aan meer mogelijkheden om financiering aan te kunnen trekken en meer flexibiliteit om hun activiteiten te kunnen structureren.¹⁰ Tekenend hiervoor is de beursgang van AFC Ajax NV in 1998. Andere clubs volgden het voorbeeld van Ajax – afgezien van de beursgang. De reglementering van de KNVB werd hierop afgestemd in 2002.¹¹

De nadruk ligt hierbij op de risico's die verbonden zijn aan de invloed die kapitaalverschaffers zouden kunnen hebben en/of zouden willen hebben op het beleid van 'hun' BVO. Een (groot)aandeelhouder zou bijvoorbeeld invloed kunnen willen hebben op het technische beleid of het fi-

⁵ *Ondernemingsrecht* 2021/57.

⁶ Voor de volledigheid noem ik dat in het Algemeen Reglement (art. 2 lid 4-6) governance-voorschriften zijn opgenomen die gelden voor zowel amateurclubs als BVO's. Voorts bepaalt art. 3 lid 7 van het Sponsoringreglement Betaald Voetbal dat niet kan worden overeengekomen dat aan de sponsor op enigerlei wijze inmenging in het beleid van de club zal worden toegestaan.

⁷ Voor de goede orde meld ik dat er ook een Licentiereglement Amateurvoetbal is. Alle reglementen en richtlijnen zijn te vinden op de website van de KNVB.

⁸ Zie P.J.W. Steenwijk, 'Kwade zaken in het voetbal', *Ondernemingsrecht* 2021/61.

⁹ Zie *Ondernemingsrecht* 2021/57.

¹⁰ Dit gold in versterkte mate voor clubs die amateurvoetbal én betaald voetbal in hun organisatie verenigden vanwege de steeds complexer wordende regels voor BVO's.

¹¹ Tot die tijd werd een creatieve oplossing toegepast voor het probleem dat NV's/BV's geen lid en dus geen licentiehouder konden worden: de club/licentiehouder mocht de licentie contractueel ter beschikking stellen van de NV/BV waarin hij zijn betaaldvoetbalactiviteiten had ondergebracht. Deze mogelijkheid is thans geregeld in art. 4 lid 2 van het Licentiereglement.

nanciële beleid, terwijl hij daartoe niet de capaciteiten heeft of andere belangen dan uitsluitend het bevorderen van de sportieve prestaties voor ogen heeft. Daarbij komt dat de (uiteindelijke) zeggenschap relatief gemakkelijk in andere handen kan overgaan, waardoor het zicht op wie er uiteindelijk aan de touwtjes trekt verloren kan gaan. De normaal-typische governance van NV's en BV's is in dit opzicht niet zonder risico's. Dit geldt in mindere mate voor BVO's die de rechtsvorm hebben van een vereniging of stichting. De risico's zijn hier beperkter omdat de zeggenschap in die organisaties niet voor overdracht vatbaar is en omdat zij niet op het behalen van financieel voordeel ten behoeve van kapitaalverschaffers (mogen) zijn gericht. Bovendien is het bij de vereniging onwaarschijnlijk dat de zeggenschap geheel in handen komt van één of enkele personen en is bij de stichting de zeggenschap relatief gemakkelijk te reguleren.

In verband met het openstellen van het lidmaatschap van de KNVB voor NV's/BV's, is daarom de Richtlijn waarborgen onafhankelijkheid en continuïteit licentiehouder (hierna aangehaald als de 'Richtlijn') ingevoerd. Hierin is uiteengezet aan welke governance-eisen een BVO moet voldoen om een licentie te verkrijgen en te kunnen behouden. De Richtlijn is sinds haar invoering regelmatig aangepast naar aanleiding van de ervaringen met het systeem en (Europese) ontwikkelingen, maar in de kern is zij ongewijzigd gebleven. Het uitgangspunt is dat geen sprake is van een 'one size fits all'-benadering maar dat een BVO de nodige vrijheid wordt gegeven om haar governance-systeem adequaat vorm te geven. Hierbij wordt getoetst op het resultaat: elke BVO moet haar governance zodanig hebben ingericht dat zij adequaat is beschermd tegen ongewenste zeggenschap door een aandeelhouder/financier die belangen heeft of kan hebben die tegengesteld zijn aan die van de voetbalsport, of die anderszins het goede verloop van de competitie of de reputatie van de voetbalsport kunnen schaden.¹² In de reglementering van de KNVB wordt in dit verband gesproken van 'beveiligingsconstructies'.

Doordat aan BVO's veel vrijheid is gelaten bij de inrichting van hun organisatie is een bonte verscheidenheid aan verschijningsvormen van BVO's ontstaan. Sommige BVO's hebben nog de rechtsvorm van een op zichzelf staande stichting, maar de meeste BVO's maken deel uit van een groepsstructuur waarin soms een vereniging, stichtingen, NV's en/of BV's via statutaire regelingen, aandeelhouderschap en soms ook nog met contractuele arrangementen met elkaar zijn verbonden. Activiteiten behorend bij het betaaldvoetbalbedrijf zoals het beheer en de exploitatie van het stadion en andere accommodaties, de merchandising, 'hospitality', de jeugdopleiding en natuurlijk de eigenlijke betaaldvoetbalactiviteiten, zijn inmiddels door elke BVO op eigen wijze georganiseerd al dan niet in afzon-

derlijke rechtspersonen en soms voor wat betreft de jeugdopleiding in samenwerking met andere BVO's uit de regio.¹³

Gezien het thema van deze special beperk ik mij tot de reglementering van de KNVB die specifiek verband houdt met de betaaldvoetbalactiviteiten. De focus ligt daarom op de entiteit waarin deze activiteiten zijn ondergebracht.

3. Het systeem

De betaaldvoetbalactiviteiten zijn als regel ondergebracht bij de licentiehouder maar in enkele gevallen ook bij een andere rechtspersoon behorend tot de groep van een licentiehouder, die niet de licentiehouder is. Deze rechtspersoon wordt in de reglementering aangeduid als de 'BVA-entiteit'. De governance-voorschriften die gelden voor licentiehouders die de rechtsvorm hebben van een NV of BV, gelden ook voor een BVA-entiteit die de rechtsvorm heeft van een NV of BV. Ook voor groepsmaatschappijen van de licentiehouder en van de BVA-entiteit kunnen governance-voorschriften gelden, in het bijzonder als zij, direct of indirect, aandeelhouder zijn in de licentiehouder dan wel de BVA-entiteit. Omdat deze rechtspersonen geen lid zijn van de KNVB, kan de KNVB deze voorschriften niet rechtstreeks opleggen aan die groepsmaatschappijen. Ik kom hierop terug, maar voor een goed begrip van de materie is belangrijk dat het licentiesysteem erop is gebaseerd dat de licentiehouder ervoor verantwoordelijk is dat de vereiste voorschriften door die andere rechtspersonen worden geïmplementeerd. Dit is een resultaatsverplichting. Slaagt de licentiehouder hierin niet, dan kan dit leiden tot sancties en uiteindelijk tot verlies van de licentie. Zie verder de bijdrage van Boetekees en Vriesendorp in dit themanummer.¹⁴

Of de governance van een BVO aan de eisen voldoet, is ter beoordeling van de licentiecommissie betaald voetbal (hierna: de licentiecommissie). Omdat het stelsel flexibel is en gerelateerd is aan verschillende variabelen, is elke positieve beoordeling voorwaardelijk. Als er iets verandert in de (organisatie van) de zeggenschap bij de BVO, dan moet dit worden gemeld bij de licentiecommissie, waarbij de BVO moet aangeven welke maatregelen zij heeft getroffen om te blijven voldoen aan de licentie-eisen.¹⁵ De licentiecommissie voert alsdan een nieuwe beoordeling uit. De meldingsplicht is daarom een wezenlijk onderdeel van het handhavingssysteem. Elke licentiehouder moet voorts op zijn website de juridische structuur openbaar maken van de groep waarvan hij deel uitmaakt, met inbegrip van de ultimate beneficial owner, indien en voor zover er sprake is van een 100%-aandeelhouder-

¹² Zie voetnoot 1 Richtlijn.

¹³ Zie hiervoor het Reglement Gezamenlijke Jeugdopleiding van de KNVB.

¹⁴ *Ondernemingsrecht* 2021/57.

¹⁵ De statuten van de licentiehouder/BVA-entiteit moeten voorschrijven dat melding dient plaats te vinden van elke relevante (voorgenomen) wijziging, zoals een overdracht of uitgifte van aandelen, het niet langer voldoen aan een kwaliteitseis, omzetting, fusie, splitsing, ontbinding en aanvraag surseance of faillissement. Art. III sub m Richtlijn.

schap.¹⁶ Ook dit transparantievoorschrift is voor de handhaving van de governance-voorschriften essentieel.

Bij de beoordeling of de governance van een BVO adequaat is geregeld, wordt niet alleen naar de statutaire maatregelen gekeken. De beveiliging tegen ongewenste invloeden kan behalve statutair, ook feitelijk of contractueel van aard zijn. Zo kan de zeggenschap feitelijk in handen zijn van een club die lid is van de KNVB doordat deze de meerderheid van de aandelen bezit. Het risico op ongewenste beïnvloeding door de (andere) aandeelhouders is dan niet te verwachten. Een voorbeeld van een relevant contractueel arrangement doet zich voor bij enkele BVO's waarbij de licentie wordt gehouden door een vereniging die lid is van de KNVB en die haar betaaldvoetbalactiviteiten heeft ondergebracht in een BVA-entiteit. De licentie wordt dan ter beschikking gesteld op basis van een overeenkomst waarin nadere afspraken zijn vastgelegd tussen de licentiehouder en de BVA-entiteit. Een dergelijke constructie bestaat onder meer bij AFC Ajax, waarover Bootsma en Koster in dit themanummer.¹⁷ De statutaire beveiligingsmaatregelen zijn echter een steeds belangrijkere positie in gaan nemen. Zij omvatten een variëteit aan maatregelen bestaande uit kwaliteitseisen voor bestuurders, commissarissen en (indirect) aandeelhouders, controle over het (indirect) aandeelhouderschap en over de zeggenschap van de algemene vergadering en soms andere maatregelen. Ik ga hier in § 4 nader op in.

Voordat ik in meer detail op de betreffende licentie-eisen inga, is het wellicht verhelderend om in grote lijnen de opzet daarvan te bespreken aan de hand van de grondvormen van de structuren die men op dit moment bij BVO's aantreft. Deze zijn:

- (i) de BVO/licentiehouder is een stichting;
- (ii) de BVO/licentiehouder is een NV of BV waarvan alle aandelen (al dan niet indirect) worden gehouden door een stichting;
- (iii) hetzelfde als de vorige met dit verschil dat de aandelen zijn gecertificeerd;
- (iv) de BVO/licentiehouder is een NV of BV waarvan aandelen worden gehouden door rechtspersonen (meestal kapitaalvennootschappen) en/of natuurlijke personen die niet zijn gelieerd aan de KNVB;
- (v) de licentie wordt gehouden door een club die lid is van de KNVB en de betaaldvoetbalactiviteiten zijn ondergebracht in een BVA-entiteit waarvan de club de meerderheid van de aandelen bezit;
- (vi) als de vorige met dit verschil dat de meerderheid van de aandelen in het bezit is van een stichting, NV of BV die niet gelieerd is aan de KNVB.

De werking van het beoordelingssysteem kan als volgt worden geschetst. Is de BVO/licentiehouder een stichting

– situatie (i) –, dan is dit gezien vanuit het perspectief van de regulering van de governance, de meest eenvoudige structuur, omdat er geen behoefte is aan governance-voorschriften die gerelateerd zijn aan het aandeelhouderschap. De governance-eisen waaraan deze BVO's moeten voldoen, hebben alleen betrekking op het bestuur en de raad van toezicht/commissarissen (zie hierna § 4.1).

Is de licentiehouder een NV of BV waarvan alle aandelen (al dan niet getrapd) worden gehouden door een stichting, dan wordt de situatie enigszins complexer. Het komt voor dat de stichting de aandelen niet heeft gecertificeerd, situatie (ii) hierboven. In dat geval zijn er nog geen kapitaalverschaffers buiten de stichting, maar is er wel een mogelijkheid dat de aandelen (deels) in handen komen van andere kapitaalverschaffers. Dit impliceert dat er wel behoefte is aan maatregelen die borgen dat er controle is op wie de aandelen in handen zouden kunnen krijgen. Vooruitlopend op een mogelijke wisseling van aandeelhouderschap zouden ook statutaire eisen voor het aandeelhouderschap kunnen worden ingevoerd (zie § 4.2). Zijn de aandelen wel gecertificeerd, situatie (iii), dan zijn bovendien aanvullende eisen te stellen aan degenen die zeggenschap uitoefenen in de stichting/aandeelhouder (zie § 4.1).

Heeft de BVO ook (direct of indirect) aandelen uitstaan bij rechtspersonen en/of personen die niet gelieerd zijn aan de KNVB – situatie (iv) – dan moeten als regel ook statutaire maatregelen worden toegepast die tot doel hebben om de invloed van de algemene vergadering in te perken om ongewenste beïnvloeding zoveel mogelijk te voorkomen (zie § 4.3). Hieraan bestaat weer minder behoefte indien de aandelen in meerderheid in handen zijn van een vereniging/licentiehouder¹⁸ die zelf lid is van de KNVB (situatie (v)). In dat geval is immers voor ongewenste beïnvloeding van de BVA-entiteit op basis van het aandeelhouderschap niet te vrezen: de doelstelling van de vereniging/licentiehouder ligt op één lijn met de doelstellingen van de KNVB. Is de meerderheid van de aandelen gehouden door niet aan de KNVB gelieerde partijen (situatie vi), dan is de situatie vergelijkbaar met die onder (iv), met dien verstande dat de vereniging/licentiehouder bij uitstek gepositioneerd is om een functie te vervullen bij het beperken van de macht van de algemene vergadering, bijvoorbeeld als houder van het prioriteitsaandeel (§ 4.3).

4. De statutaire beveiligingsmaatregelen

Uit het Licentiereglement vloeit voort dat de governance van een BVO zodanig moet zijn ingericht dat zij adequaat is beschermd tegen ongewenste zeggenschap door een aandeelhouder of financier die belangen heeft of kan heb-

¹⁶ Hoofdstuk VI Richtlijn.

¹⁷ *Ondernemingsrecht* 2021/58.

¹⁸ De reden om voor deze structuur te kiezen kan zijn dat voor een (amateur)vereniging/licentiehouder geen beperking geldt ten aanzien van het aantal jeugdelftallen dat zij mag hebben. Bij AFC Ajax heeft de vereniging de meerderheid van de aandelen in de BVA-entiteit in haar bezit.

ben die tegengesteld zijn aan die van de voetbalsport, of die anderszins het goede verloop van de competitie of de reputatie van de voetbalsport kunnen schaden. Hierboven heb ik uitgelegd dat dit per geval aan de hand van de concrete omstandigheden wordt beoordeeld. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de doelstellingen van de tot de groep behorende entiteiten, de achtergrond van de partijen die uiteindelijk zeggenschap uitoefenen in de licentiehouder en de combinatie van de beveiligingsconstructies, waaronder de statutaire maatregelen. In deze paragraaf beschrijf ik de belangrijkste statutaire maatregelen en hoe zij functioneren in het licentiesysteem.¹⁹

4.1 Bestuur en de raad van commissarissen

Op grond van art. 7 lid 3 en lid 5 Statuten KNVB, moeten de statuten van de leden van de KNVB bepalen dat (onder meer) de bestuurders en commissarissen lid dienen te worden en blijven van de KNVB. Deze bepaling geldt voor alle leden van de KNVB. De functie van deze bepaling is dat (onder meer) de bestuurders en commissarissen van een club ook individueel aan de reglementering en besluiten van de KNVB zijn onderworpen en in voorkomende gevallen persoonlijk tuchtrechtelijk kunnen worden aangesproken. Komen van twee of meer clubs elftallen uit in dezelfde competitie, dan geldt bovendien een gedetailleerde regeling gericht op het voorkomen dat een club of een persoon ongewenste zeggenschap kan uitoefenen in de andere c.q. beide clubs dan wel de sportieve prestaties daarvan kan beïnvloeden.²⁰ Hieronder valt onder meer dat een club op enigerlei wijze 30% of meer van de stemmen kan uitbrengen in de algemene vergadering, een doorslaggevend stem heeft in het bestuur, de raad van commissarissen of het management, dan wel invloed heeft op de sportieve prestaties. Een ander voorbeeld is dat verboden is dat één persoon overwegende zeggenschap heeft in twee of meer clubs of trainer is bij twee of meer clubs, dan wel anderszins invloed kan uitoefenen op de opstelling van de elftallen die aan dezelfde competitie deelnemen. Deze bepalingen gelden in het algemeen voor de clubs die lid zijn van de KNVB en dus ook voor BVO's. Hiernaast geldt specifiek voor BVO's een aantal aanvullende bepalingen.

4.1.1 Verbod op dubbelfuncties²¹

De eerste daarvan is dat bestuurders direct noch indirect verbonden mogen zijn aan een andere Nederlandse of buitenlandse betaaldvoetbalorganisatie die lid is van een bij de UEFA aangesloten bond. Verboden is een relatie als (direct of indirect) aandeelhouder, certificaathouder,²² bestuurder, commissaris of een daarmee vergelijkbare functie. Deze kwaliteitseis is primair een licentie-eis waaraan

de BVO's moeten voldoen. Om deze eis kracht bij te zetten, moet hij bovendien in de statuten worden opgenomen van elke licentiehouder en indien van toepassing elke BVA-entiteit, de houders van prioriteitsaandelen (zie hierna § 4.3) en andere rechtspersonen die middellijk of onmiddellijk 25% of meer van de zeggenschapsrechten uitoefenen in de licentiehouder en de BVA-entiteit.

Het effect van deze bepaling – en van de hierna te bespreken andere statutaire kwaliteitseisen voor bestuurders en commissarissen – is dat een benoeming in strijd hiermee als regel nietig is wegens strijd met de statuten (art. 2:14 BW). Is de benoeming vennootschapsrechtelijk toch geldig omdat is voldaan aan art. 2:132 lid 2/2:242 lid 2 BW resp. art. 2:142 lid 1/2:252 lid 1 BW, dan wordt gehandeld in strijd met de reglementering van de KNVB. De Richtlijn verlangt bovendien dat in de statuten wordt opgenomen dat een bestuurder of commissaris die niet of niet langer aan deze eis voldoet, moet worden ontslagen. Doet een dergelijke situatie zich voor en volgt geen ontslag, dan is sprake van schending van de onderhavige licentie-eis en kan de licentiecommissie ingrijpen op grond van het Licentiereglement.

De hierboven beschreven regeling is strenger dan de eisen die door de UEFA worden gesteld.²³ De UEFA verbiedt het hebben van een dubbele pet slechts als de betrokken clubs deelnemen aan dezelfde UEFA-clubcompetitie. Sinds 1 januari 2020 is de KNVB-reglementering daarop aangepast en is het BVO's toegestaan om deze versoepeling in hun statuten op te nemen. Hierbij moet men zich wel realiseren dat mocht men zich kwalificeren voor een UEFA-clubcompetitie en de dubbelfunctie niet tijdig is beëindigd, slechts één van de betrokken clubs aan die competitie mag deelnemen.

4.1.2 Verbod bij gebleken ongeschiktheid²⁴

Personen aan wie een bestuursverbod is opgelegd mogen geen bestuurder of commissaris zijn van een BVO zolang dat verbod van kracht is. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen een strafrechtelijk of civielrechtelijk bestuursverbod. De regeling geldt bovendien voor zowel Nederlandse als buitenlandse bestuursverboden. Hetzelfde verbod geldt voor personen van wie (in een periode tot 10 jaar terug) bij (definitieve) rechterlijke uitspraak is komen vast te staan dat het faillissement van een rechtspersoon (in Nederland of daarbuiten) aan hen is te wijten.

De reikwijdte van deze eis is dezelfde als van de vorige. Een relevant verschil is echter dat hij alleen als kwaliteitseis behoeft te worden opgenomen in de statuten van de licentiehouder en in voorkomende gevallen van de BVA-entiteit. Ten aanzien van de andere hierboven genoemde rechtspersonen volstaat dat de licentiehouder verklaart dat aan deze eis is voldaan.

19 De Richtlijn noemt nog andere maatregelen die onderdeel van het pakket kunnen uitmaken en sluit nog weer andere maatregelen niet uit (zie Hoofdstuk III), maar die worden bij mijn weten niet toegepast.

20 Zie art. 2 lid 4-6 Algemeen Reglement.

21 Kwaliteitseis 4 (bestuurders) en 7 (commissarissen) Richtlijn.

22 Dit blijkt uit de modelformuleringen voor statutaire bepalingen die onderdeel uitmaken van de Richtlijn.

23 En ook strenger dan de regeling in art. 2 Algemeen Reglement, maar dit terzijde.

24 Kwaliteitseis 5 (bestuurders) en 8 (commissarissen) Richtlijn.

4.1.3 *Onafhankelijkheid van financier*

Ten aanzien van het bestuur en de raad van commissarissen wordt, tot slot, nog als eis gesteld dat zij in meerderheid bestaan uit personen die direct noch indirect financiering verstrekken aan de licentiehouder en eventueel de BVA-entiteit of die direct of indirect gelieerd zijn aan een partij die een dergelijke financiering verstrekt.²⁵ Is er sprake van een one-tier-model, dan geldt de samenstellingseis cumulatief voor zowel de uitvoerend bestuurders als voor de niet-uitvoerend bestuurders. Is het bestuur een rechtspersoon, dan gelden de bovengenoemde eisen ook voor die rechtspersoon. Indien het toezichthoudend orgaan is ingesteld bij een groepsmaatschappij van de licentiehouder/BVA-entiteit, dan gelden deze eisen voor dat toezichthoudend orgaan.

De ratio van deze samenstellingseisen is het voorkomen dat beslissingen van het bestuur of de raad van commissarissen worden beïnvloed door persoonlijke financiële belangen van de aandeelhouders/financiers. Deze regeling moet voorkomen dat de BVO te zeer verweven raakt met en zo afhankelijk wordt van haar financier(s). Dit risico wordt niet of althans minder gevoeld indien een financier een sponsorbijdrage levert ter grootte van maximaal 1% van de netto omzet van de licentiehouder en eventueel de BVA-entiteit. Hiervoor wordt daarom een uitzondering gemaakt.

Deze samenstellingseisen moeten in de statuten van de licentiehouder en de BVA-entiteit worden opgenomen. Is het bestuur een rechtspersoon, dan moeten zij ook in de statuten van de bestuurder/rechtspersoon worden opgenomen. Is het toezichthoudend orgaan gepositioneerd bij een groepsmaatschappij, dan moet de samenstellingseis (ook) ten aanzien van dat orgaan in haar statuten worden opgenomen. Deze laatste eisen zijn nodig om te voorkomen dat de samenstellingseisen te gemakkelijk kunnen worden omzeild. Dit behoeft verder geen toelichting.

4.1.4 *Positieve verklaring omtrent gedrag*²⁶

Een laatste vereiste dat hier moet worden genoemd, is dat de licentiehouder een positieve verklaring omtrent gedrag moet overleggen van de bestuurders, commissarissen en aandeelhouders van de licentiehouder, de BVA-entiteit en alle rechtspersonen in een rechte lijn boven hen, tot en met de UBO. De VOG moet betrekking hebben op de functieaspecten informatie, geld, zakelijke transacties en aansturen organisatie. De achtergrond hiervan is dat de KNVB voor zover mogelijk (rechts)personen met een crimineel verleden uit het voetbal wil weren. De Richtlijn schrijft alleen ten aanzien van aandeelhouders voor dat dit in de

statuten moet worden opgenomen, waarover hierna meer. Voor bestuurders en commissarissen geldt dat indien geen positieve VOG kan worden overgelegd, de licentiehouder de verplichting kan worden opgelegd om ervoor zorg te dragen dat de desbetreffende persoon uit zijn functie wordt ontheven.

4.2 *Aandeelhouders*

De hierboven besproken voorschriften ten aanzien van bestuurders en commissarissen, zijn van toepassing op alle BVO's. De voorschriften die betrekking hebben op het aandeelhouderschap gelden vanzelfsprekend alleen voor BVO's waarbij de licentiehouder de rechtsvorm heeft van een NV of BV en indien van toepassing op de BVA-entiteit. Het aandeelhouderschap brengt het risico mee op beïnvloeding vanwege persoonlijke financiële belangen en dat de BVO onderdeel wordt van witwaspraktijken. Om te voorkomen dat een BVO speelbal wordt van haar aandeelhouder(s) en om de integriteit van de sport te waarborgen, is in het licentiesysteem een aantal bepalingen opgenomen die betrekking hebben op het aandeelhouderschap. Over de rol van de algemene vergadering kom ik te spreken in § 4.3.

Het startpunt is dat de licentiecommissie zicht moet kunnen houden op wie er aandeelhouder zijn en willen worden in de BVO's. Daarin voorziet een meldingsplicht bij (voorgenomen) overdrachten en emissies van aandelen en de verplichting tot aanleveren van een overzicht van de groepsstructuur. De aandelen in een licentiehouder/BVA-entiteit mogen in verband daarmee niet vrij overdraagbaar zijn. Zie ook hierna § 4.2.3. Om te voorkomen dat een BVO kan worden overgenomen of dat aandelen van verschillende BVO's in dezelfde hand of ongewenste handen kunnen komen, zijn evenwel aanvullende eisen en statutaire voorzieningen nodig.

4.2.1 *Beperking aandeelhouderschap tot één BVO*²⁷

Eén van die aanvullende eisen is dat aandeelhouders en stemgerechtigde vruchtgebruikers en pandhouders van aandelen, gelijk bestuurders en commissarissen, direct noch indirect als aandeelhouder, certificaathouder, bestuurder, commissaris of uit hoofde van een daarmee vergelijkbare functie mogen zijn gelieerd aan een andere Nederlandse of buitenlandse BVO die lid is van een bij de UEFA aangesloten bond. Deze eis moet in de statuten worden verwerkt als eis voor het aandeelhouderschap. Als deze eis alleen zou worden opgenomen in de statuten van de licentiehouder en in voorkomende gevallen de BVA-entiteit maar niet hoger in de groep, dan zou hij gemakkelijk te zijn ontgaan. Daarom moet deze eis in de statuten worden opgenomen van de licentiehouder, BVA-entiteit, prioriteitsaandeelhouders en de eventuele andere rechtspersonen die middellijk of onmiddellijk 25% of meer van de zeggenschapsrechten uitoefenen in de licentiehouder en de BVA-entiteit, tot aan de uiteindelijke moedermaatschap.

²⁵ Kwaliteitseis 6 (bestuurders) en 9 (commissarissen) Richtlijn. Onder financiering wordt in dit verband in ieder geval verstaan: aandelenkapitaal, agio, geldleningen en sponsoring maar niet uitsluitend het afnemen van skyboxen. Ook houders van stemrechtloze aandelen worden aangemerkt als kapitaalverschaffer. Zij hebben verschillende rechten, zoals vergaderrechten en winstrechten, waardoor zij nauw betrokken (kunnen) zijn bij de betreffende betaaldvoetbalorganisatie.

²⁶ Hoofdstuk V Richtlijn.

²⁷ Kwaliteitseis 1 Richtlijn.

Sinds 1 januari 2021 wordt toegestaan de soepeler regeling van de UEFA toe te passen, waarover ik hierboven reeds schreef. Deze regeling laat binnen zekere grenzen ook toe dat een buitenlandse BVO (indirect) aandeelhouder wordt in een Nederlandse BVO. Ik werk dit niet verder uit.²⁸

De hier genoemde eis moet aldus worden uitgewerkt in de statuten dat een persoon die niet aan de eis voldoet, geen aandeelhouder kan worden. Hierdoor wordt een overdracht of emissie aan die persoon geblokkeerd. Ten aanzien van zittende aandeelhouders die niet langer aan deze eis voldoen, moeten de statuten bepalen dat hun vergaderrecht, stemrecht en winstrecht worden opgeschort en dat zij hun aandelen moeten vervreemden. Indien zich in een vennootschap in een rechte lijn boven de licentiehouders de situatie voordoet dat niet langer aan deze eis wordt voldaan en het op dat niveau niet wordt rechtgetrokken, treden deze consequenties (ook) in op het niveau van de licentiehouders, doordat de eis zodanig is geformuleerd dat hij ook geldt voor middellijk aandeelhouders. Hoewel deze regeling vennootschapsrechtelijk niet garandeert dat de desbetreffende aandeelhouder zijn aandelen ook werkelijk moet vervreemden,²⁹ stelt zij de licentiecommissie ook in dat geval in staat effectief te handhaven door middel van de sancties die op grond van het licentiesysteem kunnen worden opgelegd. Over het bedrag of de waardering van de over te dragen aandelen, laten de licentie-eisen zich niet uit. Dit wordt overgelaten aan de BVO's.

4.2.2 Verklaringen omtrent gedrag³⁰

Een eis die alleen in de statuten van de licentiehouders en de BVA-entiteit behoeft te worden opgenomen, is dat de aandeelhouders en eventuele beperkt gerechtigden met stemrecht, op eerste verzoek van het bestuur van de licentiehouders en de BVA-entiteit twee verklaringen moeten (kunnen) overleggen. De eerste is een positieve VOG, genoemd in § 4.1.4. De tweede is een schriftelijke en ondertekende verklaring van de desbetreffende (rechts)persoon, die inhoudt dat hij nimmer is veroordeeld tot bepaalde in de Richtlijn nader genoemde misdrijven, niet onderworpen is aan strafvervolging vanwege het plegen van een misdrijf en nimmer verantwoordelijk is geweest voor handelingen genoemd in art. 1F van het Vluchtelingenverdrag van 1951. Deze beide verklaringen moeten worden overgelegd ten aanzien van:

- (i) de desbetreffende aandeelhouder en beperkt gerechtigde;
- (ii) de personen die direct of indirect als aandeelhouder, directielid, bestuurder of toezichthouder zeggenschap uitoefenen in de desbetreffende aandeelhouder en beperkt gerechtigde, tot en met de uiteindelijke moedermaatschappij; en

- (iii) de persoon of personen die direct of indirect en al dan niet krachtens overeenkomst of onderlinge regeling tot samenwerking de meerderheid van het stemrecht in de bedoelde moedermaatschappij kan/kunnen uitoefenen.

De wijze waarop deze eis in de statuten moet worden opgenomen, is gelijk aan de vorige. De hier genoemde verklaringen worden niet standaard voor al degenen die hierboven zijn genoemd opgevraagd. Mochten er evenwel verontrustende signalen zijn, dan stelt deze eis de licentiecommissie in staat om proactief en effectief op te treden om te voorkomen dat een situatie ontstaat die schade kan berokkenen aan de desbetreffende BVO – denk aan sponsors die zich mogelijk zouden willen terugtrekken – en mogelijk de voetbalsport als geheel.

4.2.3 Vooraf controle clubovernames³¹

De derde en laatste regeling houdt in dat – sterk vereenvoudigd weergegeven – voor het direct of indirect en al dan niet krachtens overeenkomst verkrijgen van een belang van 25% of meer in de licentiehouders en/of de BVA-entiteit, de goedkeuring is vereist van de licentiecommissie. Dit kan zijn beslag krijgen door een overdacht, emissie, inkoop of het aangaan van een aandeelhoudersovereenkomst. Deze bepaling is in de reglementering opgenomen naar aanleiding van enkele minder gelukkig verlopen overnames van een BVO en de toegenomen zorg dat ook sportorganisaties in de belangstelling staan voor witwasoperaties. Bij de uitwerking van deze regeling is aansluiting gezocht bij de 'Know Your Customer'-regelingen in de financiële sector. Ik ga op deze regeling niet uitgebreid in omdat zij elders in dit themanummer gedetailleerd wordt behandeld.³²

Ik beperk mij hier tot de opmerking dat deze regeling in de statuten van de BVO moet worden uitgewerkt en dat een essentieel onderdeel daarvan is dat de transactie geen doorgang kan vinden zonder goedkeuring van het bestuur van de BVO.³³ Het bestuur mag op zijn beurt de goedkeuring of ontheffing niet verlenen, dan nadat het oordeel van de licentiecommissie of de transactie in overeenstemming is met de licentie-eisen, is afgewacht. De statutaire uitwerking wijkt in zoverre af van de reglementaire bepaling, dat zij niet hoeft te bepalen dat de goedkeuring van de licentiecommissie is vereist. Dit houdt verband met het feit dat het wettelijk niet is toegestaan om statutair te bepalen dat een besluit van het bestuur is onderworpen aan de goedkeuring van een derde.³⁴ Daarom is voor de statutaire uitwerking de minder vergaande beperking opgenomen

28 Zie ook Article 5 Regulations of the UEFA Champions League/Europe League 2018-21 Cycle, 2019/20 Season.

29 Denkbaar is immers dat zich geen gegadigden aandienen voor de door hem aangeboden aandelen (zie art. 2:87a en 2:192 BW).

30 Kwaliteitseis 2 Richtlijn.

31 Kwaliteitseis 3 Richtlijn, nader uitgewerkt in de Richtlijn wijziging zeggenschap.

32 M.J.M. Boetekees & R.D. Vriesendorp, 'De Nederlandse licentievooraarden voor een betaaldvoetbalorganisatie', *Ondernemingsrecht* 2021/57.

33 Hetzelfde geldt m.m. voor het geval dat de transactie zonder de goedkeuring is uitgevoerd – bijvoorbeeld hoger in de groep – zij het dan in het kader van een ontheffing van de vervreemdingsplicht.

34 Zie art. 2:129/239 lid 3 BW jo. art. 2:78a/189a BW.

dat het oordeel van de licentiecommissie moet worden afgewacht. Dit is een voorafgaande handeling van een derde alvorens het besluit kan worden genomen (art. 2:14 lid 2 BW). Het bestuur – en daarmee de BVO – kan vennootschapsrechtelijk weliswaar afwijkend besluiten van het oordeel van de licentiecommissie c.q. van de beroepscommissie, maar zou daarmee handelen in strijd met de verplichtingen die uit het lidmaatschap van de KNVB – meer in het bijzonder het Licentiereglement – voortvloeien met de mogelijke gevolgen van dien.

4.3 *Beperking van de zeggenschap door beperking van de invloed van de algemene vergadering*

Een ander type regeling om ongewenste beïnvloeding te voorkomen, is door de invloed van de algemene vergadering te beperken. Een dergelijke beperking ligt in wezen al besloten in de hierboven in § 4.1 besproken kwaliteitseisen voor bestuurders en commissarissen. Een aanvullende mogelijkheid is belangrijke besluiten te onderwerpen aan de goedkeuring van een orgaan dat onafhankelijk is van de algemene vergadering. Dit zou de raad van commissarissen kunnen zijn indien (vrijwillig) het volledige structuurregime is ingevoerd. Voorgeschreven kan bijvoorbeeld worden dat aan goedkeuring van de RvC zijn onderworpen besluiten tot wijziging van (bepaalde artikelen van) de statuten of een structuurwijziging, emissie of een overdacht van aandelen. Is niet gekozen voor het structuurregime, dan zou wellicht – afhankelijk van de concrete situatie – in voorkomende gevallen de RvC deze rol kunnen vervullen, mits de statuten erin voorzien dat de voorzitter van de RvC wordt benoemd door een onafhankelijke, vanuit het oogpunt van de doelstelling van het Licentiereglement betrouwbare derde.³⁵ Hiervan gaat enige bescherming uit doordat de voorzitter kan bewaken dat alle relevante belangen in de besluitvorming worden betrokken en dat, indien desondanks een besluit wordt genomen dat strijdig is met de (geest van de) reglementen, hiervan melding wordt gemaakt bij de licentiecommissie.³⁶

Een andere mogelijkheid, die relatief vaak wordt toegepast, is dat een aantal fundamentele besluiten van het bestuur aan goedkeuring van een prioriteit wordt onderworpen. Om doeltreffend te zijn, moeten de prioriteitsaandelen worden gehouden door een club die lid is van de KNVB of door een stichting die aan de hierboven geschetste governance-voorschriften met betrekking tot bestuur en raad van commissarissen voldoet. Besluiten die veelal aan de goedkeuring van de prioriteit zijn onderworpen, hebben betrekking op fundamentele sportieve aangelegenheden, zoals de naam waaronder aan de competitie wordt deelgenomen, de clubkleuren, de inrichting van de jeugdopleiding en scouting en de (thuis)speelstad. Deze onderwerpen raken de identiteit en onafhankelijkheid van

BVO's en behoeven daarom afscherming van de beïnvloeding door de algemene vergadering. Besluitvorming over deze aangelegenheden kan uiteraard ook aan goedkeuring van een onafhankelijke RvC worden onderworpen, zoals ook de eerder genoemde goedkeuring door de RvC bij een (onafhankelijke) prioriteit kan worden belegd.

5. *Afronding*

De governance van sportorganisaties ligt op het raakvlak van sport en rechtspersonenrecht. De zeer aanzienlijke maatschappelijke en financiële belangen bij het behoud van gezonde en integere topsport, hebben in de betaaldvoetbalsector geleid tot een geheel eigen, op de sector afgestemde, gedetailleerd uitgewerkte regulering van de governance van BVO's. De governance-voorschriften geven een beeld van wat in deze sector als essentieel wordt beschouwd als basis voor een goede governance van BVO's. Opvallend is dat het pas-toe-of-leg-uit-beginsel ondanks het gedetailleerde karakter van de voorschriften niet van toepassing is. Opvallend is ook dat wordt aanvaard dat aan naleving strak de hand wordt gehouden. Dit kan worden verklaard door de in de sector collectief gevoelde noodzaak om de integriteit, de continuïteit en het positieve imago van het betaald voetbal te beschermen. Een bedreiging hiervan zou immers ook het voortbestaan van de eigen BVO in gevaar kunnen brengen. Het pas-toe-of-leg-uit-beginsel werkt niet in deze context. De licentie-eisen ten aanzien van de governance kunnen op dit punt niet geheel los worden gezien van de overige licentie-eisen.

Van eigen aard is de handhaving van de regulering door middel van de lidmaatschapsverhouding met de KNVB en het daarop voortbouwende licentiesysteem. Door middel van licentie-eisen worden eisen gesteld aan de governance van BVO's die goeddeels in de statuten moeten worden opgenomen en vervolgens door de statutaire regeling moeten worden gesanctioneerd. Hierdoor wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van het preventieve en zelfreinigende vermogen dat een goede statutaire regeling te bieden heeft. Voor de functionaliteit van de regulering is verder van belang dat het zoveel mogelijk berust op openbare informatie (zoals de statuten) en op de mededelingsplichten die op de BVO rusten. Het sluitstuk is de handhaving van de regulering door de licentiecommissie, waarover de bijdrage van Boetekees en Vriesendorp.³⁷ Uit berichten die regelmatig in de pers verschijnen, kan worden opgemaakt dat het licentiesysteem geen tandeloze tijger is.

³⁵ Zie art. 2:143/253 BW.

³⁶ Ik memoreer dat de commissarissen het lidmaatschap van de KNVB moeten aanvaarden.

³⁷ *Ondernemingsrecht* 2021/57.